

INGEBORG BACHMANN Malina

Traducere din germană, postfață și note de
RAMONA TRUFIN

HUMANITAS
fiction

Personajele:

Ivan născut în 1935, în Ungaria, Pécs (fostă Fünfkirchen). Domiciliat de câțiva ani la Viena, unde lucrează după un program fix, într-o clădire de pe Kärntner-ring. Pentru a nu-i pricinui complicații inutile lui Ivan și viitorului său, clădirea va fi desemnată ca o instituție pentru afaceri extrem de importante, din moment ce are profil monetar. Nu este banca Creditanstalt.

András
Béla copiii, 7 și 5 ani

Malina vârstă greu de ghicit după înfățișare, astăzi a împlinit patruzeci de ani, autorul unui *Apocrif* care nu se mai găsește în librării și din care, spre sfârșitul anilor cincizeci, s-au vândut câteva exemplare. Din rațiuni de camuflare, funcționar de stat, categoria I, la Muzeul Militar Austriac, unde absolvirea istoriei (principal) și a istoriei artei (secundar) l-a ajutat să-și găsească un post și să ocupe o poziție favorabilă, unde avansează fără să se miște, fără să se remarce vreodată prin intervenții, ambiții, cereri sau gânduri necinstite de îmbunătățire a procedurilor și a demersurilor scrise desfășurate

între Ministerul Apărării de pe Franz-Josefs-Kai și muzeul din Arsenal¹, care, deși nu iese neapărat în evidență, se numără printre cele mai ciudate construcții ale orașului nostru.

Eu pașaport austriac, eliberat de Ministerul de Interne. Certificat de cetățenie legalizat. Ochi căprui, păr blond, născută la Klagenfurt, urmează date și o profesie, tăiat de două ori și scris deasupra, adrese, tăiat de trei ori, și deasupra, cu litere caligrafice, e scris: „domiciliată Ungargasse 6, Viena III“.

Timp astăzi

Loc Viena

Doar în ceea ce privește timpul a trebuit să meditez îndelung, deoarece îmi este aproape imposibil să spun „astăzi“, chiar dacă în fiecare zi spunem, da, suntem nevoiți să spunem „astăzi“, numai că, atunci când unii oameni îmi mărturisesc ce au de gând să facă astăzi – ce să mai vorbim de mâine –, privirea mea nu devine absentă, cum deseori se crede, ci, dimpotrivă, foarte atentă, perplexă, atât de fără speranță e legătura mea cu „astăzi“, pentru că prin acest „astăzi“ eu nu pot să trec decât cu cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună și nu pot să scriu, nici măcar să spun decât ceea ce mai răzbate din această angoasă, pentru că tot ce se scrie despre „astăzi“ ar trebui distrus imediat, așa cum și scrisorile reale se rup, se mototolesc, nu se termină, nu se trimit, căci ele sunt de astăzi și nu vor mai ajunge niciodată într-un „astăzi“.

Cine a scris, măcar o dată-n viață, o scrisoare teribil de imploratoare, pentru ca ulterior s-o rupă și s-o arunce, în-

1. Complex arhitectonic din Viena care adăpostește, printre altele, Muzeul Militar.

telege perfect ce vreau să spun aici prin „astăzi“. Oare nu știe oricine biletele astea aproape indescifrabile: „Veniți, dacă e să veniți, dacă puteți, vreți, dacă-mi permiteți să vă rog! La ora cinci, în Café Landtmann!“ Sau telegrame de genul: „Te rog să mă suni imediat stop chiar astăzi.“ Sau „astăzi imposibil“ ?

„Astăzi“ e un cuvânt pe care doar sinucigașii ar trebui să-l folosească, fiindcă pentru toți ceilalți el n-are absolut nici un sens, pentru ei „astăzi“ e simpla denumire a unei zile la întâmplare, cum e și cea de astăzi, ei știu că, din nou, nu trebuie să lucreze decât opt ore sau că pot să-și ia liber, că vor face câteva drumuri, că trebuie să cumpere câte ceva, să citească ziarul de dimineață și pe cel de seară, să bea o cafea, că au uitat ceva, că și-au fixat o întâlnire, că trebuie să sune pe cineva, așadar e o zi în care trebuie să se întâmple ceva sau, și mai bine, în care nu se întâmplă cine știe ce.

În schimb, când eu spun „astăzi“, respirația începe să mi se precipite, se instalează aritmia asta, constatabilă acum și într-o electrocardiogramă, numai că din grafic nu reiese, drept cauză, acest „astăzi“ al meu, mereu nou, apăsător, dar eu pot să demonstrez, descifrând codul repezit al medicilor, că tulburarea există, e ceva premergător crizei de angoasă, care mă face vulnerabilă, mă stigmatizează, astăzi e o problemă de natură funcțională încă, așa spun, își dau cu părerea ei, specialiștii. Mi-e teamă însă că „astăzi“ e pentru mine mult prea bulversant, prea fără măsură, prea acaparator, iar în starea asta de agitație patologică pentru mine va fi „astăzi“ până-n ultima clipă.

Dacă am ajuns, așadar, mai puțin întâmplător, mai degrabă printr-o constrângere îngrozitoare, la această unitate de timp, datorez unitatea locului unui blând hazard, căci nu eu am găsit-o. În această unitate, și mai improbabilă, m-am regăsit pe mine și mă descurc în ea, o, și încă cum, deoarece locul e în linii mari Viena, până aici nimic ciudat, însă locul e, de fapt, numai o stradă, mai degrabă doar o mică porțiune din Ungargasse, și asta pentru că locuim toți

trei acolo, Ivan, Malina și cu mine. Dacă privești lumea dintr-o perspectivă atât de restrânsă, din circumscripția¹ III, ești în mod firesc tentat să scoți în evidență Ungargasse, să afli câte ceva despre ea, s-o lauzi și să-i acorzi o oarecare importanță. S-ar putea spune că e o stradă cu totul deosebită, întrucât pornește dintr-un loc destul de liniștit și prietenos al pieței Heumarkt, iar de aici, de unde locuiesc eu, se pot vedea atât Stadtpark², cât și amenințătoarea hală a Pieței Mari și Direcția Generală a Vămilelor. Ne aflăm încă printre case demne, sobre, dar imediat ce treci de casa lui Ivan, de la numărul 9, cu cei doi lei din bronz la poartă, strada devine din ce în ce mai agitată, mai dezordonată și mai haotică, deși se apropie de cartierul ambasadelor, pe care-l lasă în urmă pe partea dreaptă, vădind puține semne de înrudire cu acest „cartier nobil“ al Vienei, cum i se spune, familiar. Strada își dovedește utilitatea prin cafenele mici și multe cârciumi vechi, noi mergem la *Zum Alten Heller*³, printre ele se mai află un garaj foarte practic, Automag, noua farmacie, la fel de practică, tutungeria din dreptul lui Neulinggasse, să nu uităm nici de brutăria bună, colț cu Beatrixgasse, și, slavă Domnului, Münzgasse, pe care ne lăsăm mașinile când nu mai găsim nicăieri loc de parcare. Pe alocuri, pe lângă *Consolato Italiano* (cu *Istituto Italiano di Cultura*), nu poți să-i contești străzii o anumită atmosferă, totuși nu prea multă, pentru că, cel târziu la trecerea tramvaiului O sau dacă arunci o privire spre enigmaticul garaj cu mașinile poștei, pe care două tăblițe neconcludente spun (dar nu termină ce au de spus) „Împăratul Franz Joseph I. 1850“ și „Cancelarie și atelier“, uiți de eforturile străzii de a se înnobila, ea amintind acum de o tinerețe îndepărtată, de vechea Hungargasse, pe care negustorii, comercianții de cai, de boi și de fân veniți din Ungaria își aveau adăposturile și hanurile, și astfel strada își continuă cursul, după cum se

1. În original *Bezirk*: subdiviziune administrativ-teritorială a orașului Viena. (N. red.)

2. Parcul municipal (germ.).

3. Literal, „la paraua veche“ (germ.).

mergem de cel mult zece ori pe an, căci nu facem decât cinci minute până la el; și Ivan, care din principiu nu merge pe jos, în pofida rugămintilor și a lingușelilor mele, îl știe numai din mașină, căci parcul e pur și simplu prea aproape, iar noi, ca să luăm aer sau împreună cu copiii, mergem în Wienerwald, pe Kahlenberg, până la castelele Laxenburg și Mayerling, până la Petronell și Carnuntum, în Burgenland². Cu acest parc, în care n-ar fi nevoie să ajungem cu mașina, avem o relație abstinentă și lipsită de sentimente, iar eu

2. Burgenland este una dintre cele nouă provincii federale (landuri) ale Republicii Austria.

nu-mi amintesc mai nimic din vremea basmelor. Câteodată, mai observ cu strângere de inimă magnolia cu cele din tâi flori, dar nu poți să faci mereu caz de asta; și când eu, ca astăzi, îi voi spune din nou lui Malina, lipsită de inspirație, apropo, magnoliile din Stadtpark, le-ai văzut? el îmi va răspunde și mă va aproba din politete, deși știe foarte bine propoziția cu magnoliile.

Există, și asta-i lesne de bănuț, străduțe mult mai frumoase în Viena, numai că acestea se găsesc în alte circumscripții și au soarta femeilor prea frumoase pe care le remarci imediat, acordându-le tributul cuvenit, fără să te gândești să le abordezi vreodată. N-a spus nimeni că Ungargasse ar fi frumoasă sau că intersecția dintre Invalidenstrasse și Ungargasse l-a fermecat sau l-a lăsat perplex. Așa încât nu vreau să încep tocmai eu să afirm lucruri nefondate despre strada mea, strada noastră, poate ar fi mai bine dacă aș căuta în interiorul meu legătura cu Ungargasse, căci numai în mine strada asta descrie o curbă, până la numărul 9 și numărul 6, și pe mine însămi ar trebui să mă întreb de ce mă găsesc mereu în câmpul ei magnetic, fie că trec prin Freyung, fac cumpărături pe Graben, mă îndrept agale spre Biblioteca Națională sau stau în piața Lobkowitz și mă gândesc, aici, aici ar trebui să locuiesc! Sau în piața Am Hof! Chiar dacă hoinăresc prin centru și pretind că nu vreau acasă, mă așez o oră într-o cafenea și răsfoiesc ziarele, îmi doresc în secret să fiu deja pe drumul de întoarcere, iar când cotesc spre cartierul meu, dinspre Beatrixgasse, unde am locuit înaintea, sau dinspre Heumarkt, atunci nu e ca și cum m-aș îmbolnăvi de timp, deși timpul se confundă brusc cu locul, dar după ce trec de Heumarkt tensiunea îmi crește și, în același timp, încordarea care mă copleșește în ținuturi străine scade și, chiar dacă merg mai repede, mă liniștesc, în cele din urmă, cu totul, pradă unei fericiri neînduplecate. Nicăieri în afara acestei porțiuni de stradă nu mă simt mai în siguranță, ziua urc scările în fugă, noaptea mă năpustesc cu cheia în mână asupra ușii de la intrare și din nou vine clipa binecuvântată când cheia se răsuțește, poarta se deschide.

de, ușa se deschide, iar acest sentiment de întoarcere acasă mă inundă în spuma traficului și a oamenilor aflați la o sută, două sute de metri distanță, de unde totul îmi semnalează casa mea, care nu e a mea, ci aparține, bineînțeles, unei firme sau unei bande oarecare de speculanți, care au reparat-o sau, mai degrabă, au peticit-o, însă despre asta nu știu mai nimic, căci în anii cât au durat lucrările am locuit la zece minute depărtare și mult timp am trecut apoi prin dreptul numărului 26, care a fost o vreme și numărul meu norocos, cu un sentiment de apăsare și vinovăție, asemenea unui câine care și-a schimbat stăpânul, îl vede pe cel vechi și nu știe cui datorează mai mult atașament. Azi trec pe lângă Beatrixgasse 26 ca și cum aici n-ar fi fost niciodată nimic, aproape nimic, sau poate că da, a fost odată în acest loc, un parfum din trecut, acum nu se mai simte.

Relația mea cu Malina a constat ani la rând din întâlniri ratate, din cele mai mari neînțelegeri și din câteva fantezii prostești – vreau să zic, din neînțelegeri mult mai mari decât cele cu alți oameni. I-am fost, ce-i drept, de la bun început *inferioară* și am realizat destul de repede că el îmi va fi pieirea, că locul lui Malina era ocupat de Malina înainte ca el să fi intrat în viața mea. Doar că am fost scutită sau m-am scutit singură să-l întâlnesc prea devreme. Căci odată, în stația tramvaielor E2 și H2 de la Stadtpark, era cât pe-acți să înceapă. Malina stătea acolo cu un ziar în mână și eu mă făceam că nu-l observ, dar îl fixam întruna cu privirea, pe deasupra ziarului meu, și nu puteam să-mi dau seama dacă într-adevăr era atât de adâncit în lectura ziarului sau observase că-l fixam, îl hipnotizam, că voiam să-l constrâng să-și ridice privirea. Eu să-l constrâng pe Malina! M-am gândit: dacă sosește E2 primul, va fi bine, numai să nu vină mai întâi, Doamne ferește, nesuferitul de H2 sau chiar G2, care circulă foarte rar, și într-adevăr a venit E2, dar când am sărit în al doilea vagon Malina a dispărut, însă nu era în primul vagon, nici într-al meu și nici nu rămăsese

Cuprins

I. Fericită cu Ivan	21
II. Al treilea bărbat	143
III. Despre ultimele lucruri	195
<i>Malina</i> la intersecția culturală cu tarele și viziunile secolului XX	279